

Ἄρτθ. 1 - 1966

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ

ΣΕΙΡΑ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ
« ΝΕΟΕΛΛΗΝΩΝ ΖΩΓΡΑΦΩΝ »

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

- 1) ΛΕΠΤΑ 80
Θεόδωρος Βρυζάκης (1814 - 1878).
- 2) ΔΡΑΧΜΗ 1
Νικηφόρος Λύτρας (1832 - 1904).
- 3) ΔΡΑΧΜΑΙ 2,50
Κωνσταντίνος Βολωνάκης (1837 - 1907).
- 4) ΔΡΑΧΜΑΙ 4
Νικόλαος Γύζης (1842 - 1901).
- 5) ΔΡΑΧΜΑΙ 5
Γεώργιος Ίακωβίδης (1853 - 1932).

ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ

ΑΞΙΑ		ΤΕΜΑΧΙΑ
1) Λεπτά	80	1.000.000
2) Δραχμή	1.—	6.000.000
3) Δραχμαί	2,50	2.500.000
4) »	4.—	2.000.000
5) »	5.—	2.500.000

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ : Τὰ ὡς ἄνω γραμματόσημα θὰ κυκλοφορήσουν τὴν 28ην Φεβρουαρίου 1966 καὶ θὰ πωλῶνται μέχρι καὶ τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1967, πλὴν ἂν ἤθελον ἐξαντληθῆ ἔνωρίτερον.

ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ : 26 × 36,5 χιλ., εἰς φύλλα τῶν 50 τεμαχίων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΣ : Πολυχρωμία Offset.

ΣΧΕΔΙΑ : Τοῦ χαρακτοῦ Α. Τάσσου.

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ : « Ἄσπιώτη - Ἐλκα » Ἀθῆναι.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ : \$ 1 = 29,85 δραχμαί.

Ἡ Γενική Διεύθυνσις τῶν Ἑλληνικῶν Ταχυδρομείων ἐν τῇ προσπάθειά της ὅπως προβάλη εἰς τὸ εὐρὺ Ἑλληνικὸν ἀλλὰ καὶ Διεθνὲς κοινὸν τοὺς κυριωτέρους τῶν διὰ μέσου τῶν αἰῶνων δημιουργῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἀπεφάσισε τὴν ἔκδοσιν σειρῶν γραμματοσήμων εἰκονιζουσῶν τὰς μεγάλας προσωπικότητας τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, τῶν Τεχνῶν, τῆς Ἐπιστήμης.

Ἐντὸς τοῦ ἀνωτέρω γενικοῦ σχεδίου ἐκδίδεται ἤδη πρώτη ἡ σειρὰ τῶν «Νεοελλήνων Ζωγράφων». Διὰ λόγους καθαρῶς τεχνικοῦς ἢ ἔκδοσις τῶν διαφόρων σειρῶν κατὰ κατηγορίας δὲν θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν αὐστηρῶς χρονολογικὴν τάξιν.

ΦΑΚΕΛΟΙ ΠΡΩΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Ἡ Ὑπηρεσία θὰ διαθέσῃ φακέλους πρώτης ἡμέρας κυκλοφορίας, μετὰ τὴν εἰκονιζομένην παράστασιν.

Ἐκαστος φάκελος θὰ φέρῃ ἅπαντα τὰ γραμματόσημα τῆς σειρᾶς, ἐσφραγισμένα μετὰ τὴν εἰκονιζομένην ἐπίσης, ἀναμνηστικὴν σφραγίδα καὶ θὰ διατίθεται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ἀξίαν τῆς σειρᾶς, ἧτοι ἀντὶ δραχ. 13,30.

Αφού ελευθερώθηκε η Ελλάδα από τον τουρκικό ζυγό θα περίμενε και νείες στην προσπάθεια συγχρονισμού της τέχνης που θα ακολουθούσε, οι καλλιτέχνες να προστρέξουν σε όσα είχε κληροδοτήσει η παράδοση.

Η λαϊκή τέχνη με την έμφυτη εκλεκτικότητα και το σωστό χρωματικό μέτρο, το Βυζάντιο με τα πλούσια διάγραμμα στο χρώμα, το σχέδιο, τη σύνθεση, παρουσίαζαν έναν τεχνικό πλούτο καθαρά ελληνικό που αν είχε υιοθετηθεί θα αποτελούσε τη φυσική συνέχεια και το συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο παρελθόν και τη νεοδημιουργημένη ελληνική ζωγραφική.

Τα πολιτικά γεγονότα και οι κοινωνικές συνθήκες οδήγησαν όμως άλλοι και η καλλιτεχνική πορεία ακολούθησε τη διαμόρφωση του νεοσύστατου κράτους. Ο έρχομος του Όθωνα στην Ελλάδα προκαλεί και την ανάγκη συγχρονισμού που εκδηλώνεται με τη μετάσταση του πνεύματος και της διδασκαλίας του Μονάχου και στον τόπο μας.

Η κοσμική ζωγραφική φανερώνεται στα μετεπαναστατικά χρόνια, γύρω στα 1835, με τους πρώτους ξένους δασκάλους που ο Όθωνας είχε μετακαλέσει από τη Δύση, για να διδάξουν στην πρωτοσύστατη Αρχιτεκτονική Σχολή, το μετέπειτα Μετσόβειο Πολυτεχνείο και Σχολή Ζωγραφικής. Ανάμεσα σ' αυτούς, οδυσιαστικό ρόλο έπαιξε ο Λουδοβίκος Θείσιος, καθηγητής των πρώτων ζωγράφων μας, του Βρυζάκη, του Νικηφόρου Λύτρα και του Γύζη.

Ο ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΡΥΖΑΚΗΣ γεννήθηκε το 1814 στη Θήβα. Τον πατέρα του είχαν κρεμάσει οι Τούρκοι. Μετά την απελευθέρωση, έρχεται να εγκατασταθεί σε συγγενείς του στην Αθήνα. Νέος ακόμη αρχίζει να ζωγραφίζει και το πρώτο ταλέντο του προκαλεί το ενδιαφέρον του Θείσιου. Τον πάρνει μαζί του στο Μόναχο όπου ακολουθεί μαθήματα στην εκεί Ακαδημία των Καλών Τεχνών. Το 1848 έρχεται στην Ελλάδα, επισκέπτεται το Μεσολόγγι, τη Μονή της Αγίας Λαύρας, άλλες ιστορικές τοποθεσίες και ζωγραφίζει διάφορες μορφές ζωντανών αγωνιστών. Πλουτισμένος από την άμεση εμπειρία των ανθρώπων και του ελληνικού χώρου, δύο χρόνια αργότερα γυρίζει στο Μόναχο όπου και θα παραμείνει ως το θάνατό του στα 1878.

Ο Βρυζάκης θεωρείται ο κυριότερος εκπρόσωπος της ζωγραφικής με ιστορικό χαρακτήρα. Ασχολήθηκε κυρίως με την αναπαράσταση γεγονότων από την Επανάσταση, όπως «Η έξοδος του Μεσολογγίου», «Το έν Πειραιά στρατόπεδο του Καραϊσκάκη», «Η θυσία του Κωνάλη», «Η απόθεση της Ελλάδος» κ.ά., ως και με πολυάριθμες προσωπογραφίες των πολεμιστών του 1821. Το ρομαντικό στοιχείο, με θεατρική διάθεση, κάποια μεγαλοπρέπεια είναι διάχυτα στο έργο του, προσαρμοζόμενα όμως στις αντίληψεις και στα αίτηματα του καιρού.

Διαφορετική παρουσιάζεται η ζωγραφική των καλλιτεχνών της επομένης γενιάς και ειδικότερα της τριάδας Νικηφόρου Λύτρα, Κωνσταντίνου Βολωνάκη και Νικολάου Γύζη. Στην περίοδο αυτή τα ενδιαφέροντα του κοινού έχουν μετατοπιστεί. Η τότε νεοσύστατη άστική κοινωνία προτιμάει τη ρωπογραφία με το ανέκδοτο, ηθογραφικό περιεχόμενο της, την περιγραφή των μικρογεγονότων της καθημερινής ζωής και τις αισθηματικές αλληγορίες. Η τοπιογραφία, οι θαλασσογραφίες, οι νεκρές φύσεις είναι επίσης διάφορα είδη που αναπτύσσονται. Η αλλαγή αυτή των θεμάτων, των αισθητικών αντιλήψεων και η πίστη σε αξίες πού θετικές, φέρνει και μία μεταβολή στον τρόπο της αναπαράστασης. Τα ρομαντικά στοιχεία έχουν σχεδόν εξαλειφθεί, ο ζωγράφος εκφράζεται με περισσότερο ρεαλισμό και ακαδημαϊκή ακρίβεια.

Χρονολογικά, ο πρώτος μεγάλος ζωγράφος στην περίοδο εκείνη είναι ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΛΥΤΡΑΣ (1832-1904), γεννήθηκε στον Πύργο της Θήβου. Σπούδασε στο «Σχολείο των Τεχνών» με δασκάλους τον Ιταλό Ραφαήλ Τσεκόλι και τον Θείσιο. Τελιώνοντας στην Αθήνα φεύγει για το Μόναχο (1860) με κρατική υποτροφία. Στην εκεί Ακαδημία, αρχικά μαθητεύει κοντά στον Μ. Σουίντ, κυριότερον εκπρόσωπο της ρομαντικής σχολής. Δέ μένει όμως ικανοποιημένος και μετά από λίγο πηγαίνει στο έργοστήρι του Πιλότου, υποστηριχτή των αρχών του ρεαλισμού. Το 1866 επιστρέφει στην Ελλάδα, διορίζεται καθηγητής στη Σχολή και με ζήλο επιδίδεται στην αναδιοργάνωση του συστήματος της διδασκαλίας. Πέθανε στην Αθήνα στις αρχές του αιώνα.

Ο Νικηφόρος Λύτρας χαρακτηρίστηκε «πατέρας της νεοελληνικής ζωγραφικής», χαρακτηρισμός που η απόσταση και η αντικειμενική μελέτη του έργου του αποδείχνουν μάλλον υπερβολικό. Αναμφισβήτητο, ήταν ένας εξαιρετικά προικισμένος καλλιτέχνης, με έμφυτο γοστό και πολλές ζωγραφικές αρετές — χρωματική ευαισθησία, τελειότητα και δύναμη του σχεδίου — που τον τοποθετούν στην πρώτη σειρά των δασκάλων του περασμένου αιώνα. Κυρίως στις προσωπογραφίες ο Λύτρας δίνει όλο του

το μέτρο. Ο λυρικός ρεαλισμός του εκδηλώνεται όμως απόλυτα στις ηθογραφικές παραστάσεις («Τα κάλαντα», «το φίλημα», «Η νέουμψη», «Το λιβάνισμα», «Ψαριάνοι μοιρολόι», κ.λ.π.). Λιγότερα είναι τα έργα του με ιστορικό θέμα («Ενωσις», «Απαγχονισμός του Πατριάρχου Γρηγορίου του Ε'», «Πυρπόλησις της τουρκικής ναυαρχίδος» κ.ά.).

Ο δεύτερος μεγάλος ζωγράφος της τριανδρίας του Μονάχου είναι ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΛΩΝΑΚΗΣ (1837-1907). Γεννήθηκε στο Ήρακλειο της Κρήτης κι' όταν τελείωσε τις σπουδές του (1856) φεύγει για την Τεργέστη, όπου προσλαμβάνεται λογιστής στο κατάστημα του συγγενή του Γ. Αφεντούλη. Πολύ σύντομα διαπιστώνεται πώς ο νεαρός Βολωνάκης έχει καλλιτεχνική φλέβα και ο Αφεντούλης αποφασίζει να τον στείλει με έξοδα του στο Μόναχο (1860) όπου μαθητεύει κοντά στον Πιλότου. Το 1883 γυρίζει στην Αθήνα και διορίζεται καθηγητής στη Σχολή των Τεχνών. Το 1903 παραιτείται και πεθαίνει τέσσερα χρόνια αργότερα, φτωχός και σχεδόν λησμονημένος, στον Πειραιά.

Ο Βολωνάκης είναι κυρίως θαλασσογράφος και ο πρώτος Έλληνας που επιδόθηκε στο ειδικό αυτό είδος. Συμπαθούς ιδιαίτερα τις ήμερες θαλασσες, τις ήσυχες φαληρικές γωνιές με τις ναυαρχες, τα μικρά λιμάνια («Λιμάνι Πειραιώς», «Λιμάνι τη νύχτα», «Αραγμένα καράβια», «Ψαράδικη βάρκα στη γαλήνη», κ.λ.π.). Επιδόθηκε όμως και σε επικραϊκά θέματα, όπως τη δίσσημη «Ναυμαχία της Αίσισης», την «Έξοδος του Αρεως», την «έν Σαλαμίνα ναυμαχία», κ.λ.π. Λίγοι είναι οι πίνακες με άλλα θέματα όπως το περίφημο «Τσίρκο», ένα από τα άριστοτερα έργα της νεοελληνικής ζωγραφικής, που με ορισμένες θαλασσογραφίες προηγείλλει τον εμπρεσιονισμό και τοποθετεί το Βολωνάκη στην πρωτοπορία της μοντέρνας ζωγραφικής.

Η μεγαλύτερη μορφή της εποχής αυτής είναι αναμφισβήτητο ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ, Τήνιος και αυτός, γεννήθηκε το 1842. Σπούδασε αρχικά στην έδω Σχολή με δασκάλους το Φίλιππο και Γεώργιο Μαργαρίτη ως και το Θείσιο. Το 1866 κατορθώνει να φύγει για το Μόναχο με υποτροφία. Στη βαυαρική Ακαδημία δουλεύει στο εργαστήρι του Πιλότου. Πολλά έργα του επαινούνται και βραβεύονται σε διάφορες εκθέσεις. Ύστερα από έξη χρόνια γυρίζει στην Αθήνα ελπίζοντας να μπορέσει να εγκατασταθεί στην Ελλάδα. Μάταιες όμως παραμένουν οι προσπάθειες του. Πικραμένος, μετά από ένα σύντομο ταξίδι στη Μικρασία εγκαταλείπει οριστικά τον τόπο μας για το Μόναχο. Στα 1882 διορίζεται και καθηγητής στην Ακαδημία. Το 1895 γυρίζει για λίγο στην Αθήνα όπου του γίνεται θριαμβευτική υποδοχή. Πέθανε στο Μόναχο το 1901.

Ο Γύζης είναι αναμφισβήτητο ο πιο προικισμένος από τους μεγάλους δασκάλους της σχολής του Μονάχου. Επιδόθηκε σχεδόν σε όλα τα είδη της ζωγραφικής, στην προσωπογραφία, στη ρωπογραφία όπου έμπνευσε στις ηθογραφικές και χιουμοριστικές λεπτομέρειες («Παιδικοί άρραβώνες», «Γιάντες», «Παιδομάζεμα», κ.ά.) στη νεκρή φύση («Μήλα», «Λουλούδια», κ.λ.π.) όπου με άγαπη και ρεαλιστική ακρίβεια απεικόνισε τα άψυχα αντικείμενα, τέλος στις μεγάλες διακοσμητικές συνθέσεις με αλληγορικές ή θρησκευτικές παραστάσεις («Έρωσ και ψυχή», «Ο θρίαμβος της Βαυαρίας», «Έαρηνη συμφωνία», «Αρμονία», «Ίδου ο Νυμφίος», κ.λ.π.). Κυρίως στη μορφή αυτή κατόρθωσε ν' αναπτύξει τις εξαιρετικές ζωγραφικές του αρετές και το ιδεολογικό του πιστεύω.

Σε νεώτερη γενιά ανήκει και με διαφορετικές αντιλήψεις εργάστηκε ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ. Γεννήθηκε στη Μυτιλήνη το 1853 και μαθητεύει κι' αυτός στην έδω Σχολή με δασκάλους το Ν. Λύτρα και τον Δρόση. Συνεχίζει τις σπουδές του στο Μόναχο με καθηγητές το Γύζη, το Λέφτη και το Μάζ. Γυρίζοντας στην Ελλάδα διορίζεται διευθυντής στην Έθνική Πινακοθήκη και αργότερα καθηγητής και διευθυντής της Σχολής Καλών Τεχνών. Στα 1926 γίνεται ακαδημαϊκός. Πέθανε στην Αθήνα το 1932.

Ο Ιακωβίδης με το Σ. Σαββίδη είναι από τους πρώτους που εισήγαγαν το γερμανικό εμπρεσιονισμό στην Ελλάδα. Περιορίστηκε όμως σε μία τεχνική τελειότητα χωρίς να κατορθώσει να δώσει μεγάλη πνοή στο έργο του. Ήταν παραγωγικότατος και επιδόθηκε με επιτυχία στα διάφορα είδη ζωγραφικής: προσωπογραφίες, ηθογραφικά θέματα, τοπία, παραστάσεις παιδιών, που σ' αυτά είχε ξεχωριστή επίδοση. Από τα γνωστότερα και πιο αξιόλογα έργα του είναι «Η γυναικα και ο γιος του ζωγράφου», «Η παιδική συναυλία», «Ο μικρός καστανάς», «Η μικρή Μεγαρίτισσα», «Η νέα με τη ρόκα».

ΤΩΝΗΣ Π. ΣΠΗΤΕΡΗΣ

Γενικός Γραμματέας της Διεθνούς Ένωσεως Κριτικών της Τέχνης (Α. Ι. C. A.)